

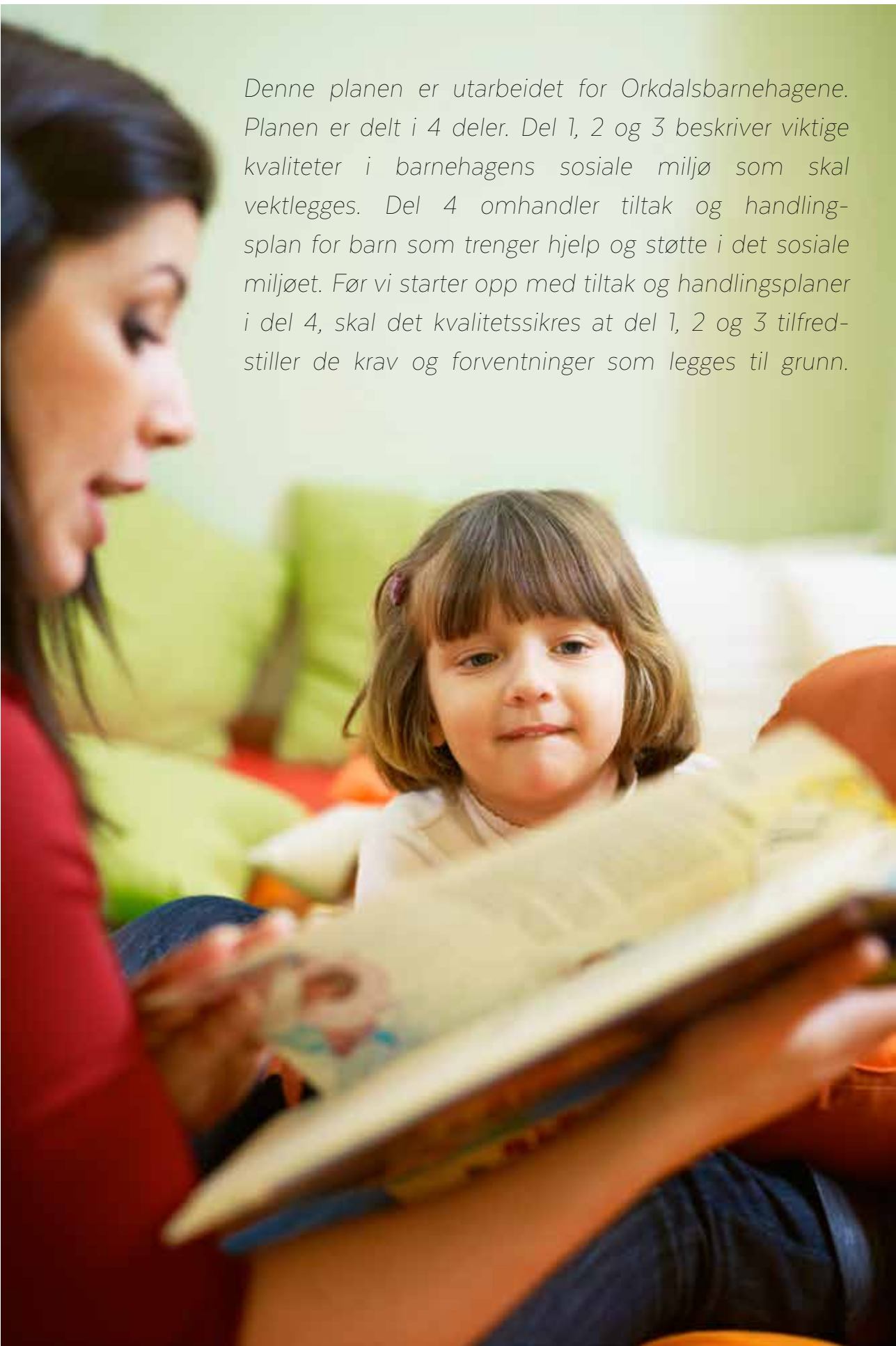

Voksne skaper vennskap

VENNSKAPSPLAN

Plan for å ivareta barns rett til et godt sosialt miljø

A photograph showing a woman with dark hair, wearing a red top, sitting and reading a large book to a young child with brown hair and bangs. The child is looking at the book with interest. The background is a soft-focus classroom or library setting with green and orange cushions.

Denne planen er utarbeidet for Orkdalsbarnehagene. Planen er delt i 4 deler. Del 1, 2 og 3 beskriver viktige kvaliteter i barnehagens sosiale miljø som skal vektlegges. Del 4 omhandler tiltak og handlingsplan for barn som trenger hjelp og støtte i det sosiale miljøet. Før vi starter opp med tiltak og handlingsplaner i del 4, skal det kvalitetssikres at del 1, 2 og 3 tilfredstiller de krav og forventninger som legges til grunn.

Barnehageansatte har en viktig jobb. Vår kompetanse og kunnskap er avgjørende for barnehagens kvalitet. Den norske barnehagetradisjonen tar utgangspunkt i barndommens egenverdi. Barn skal ha gode opplevelser, der leken og kjærligheten har stor plass.

1.

Barns rett til et godt sosialt miljø.

Bakgrunn, lovgiving og forutsetninger. I første del utdypes barns rett til gode, sosiale miljø gjennom lov, rammeplan og rammebetingelser. Antall barn og voksne per avdeling, samt utdanning og kompetanse er sentralt. Praktisk organisering har også betydning for trivsel og gode sosiale relasjoner i barnehagen.

2.

Vår pedagogiske plattform, barnehagens grunnmur.

En god pedagogisk plattform skal være barnehagens grunnmur. Gode relasjoner er viktig for barns trivsel og utvikling. Dette gjelder mellom barna, mellom barn og voksne og blant personalet. Lek og vennskap skal ha stor plass i barns hverdag, og de skal gis mulighet til medvirkning.

3.

Foreldresamarbeid.

En god dialog og et godt foreldresamarbeid er viktig. Voksne – om vi jobber i barnehagen eller er foreldre, er viktige rollemodeller for barn. Å snakke positivt om andre, vise omsorg og forståelse er kompetanse som kan læres bort.

4.

Tiltak og handlingsplan for barn som trenger hjelp og støtte i det sosiale miljøet.

Noen barn og deres familier trenger hjelp og støtte for å fungere godt i samspill med andre. Barnehagen skal være en ressurs for barn og familier som strever. Å observere og kartlegge relasjonene både mellom barn, og mellom barn og voksne, skal legge grunnlag for gode tiltak som støtter barnets utvikling.

1.

Barns rett til et godt sosialt miljø

Bakgrunn, lovgiving og forutsetninger.

En god barndom er viktig for resten av livet. Vi formes som mennesker fra vi er små. Å bidra til at barn får en god start i livet er det viktigste vi kan gjøre som samfunn. Barn som vet hvordan de kan få venner og beholde venner, har trygghet og sosiale ferdigheter med seg resten av livet. Barn som oppmuntres til nysgjerrighet og til stadig å forstå og lære noe nytt, har et godt utgangspunkt for videre utvikling. Barn som leker og lærer sammen med andre barn tilegner seg verdier som respekt og toleranse for ulike mennesker.

Personalet ser på foreldrene som en viktig medspiller for å få et godt sosialt miljø. Foreldrene er viktig både for egne og andres barn. Foreldrene er rollemodeller, og ved å bry seg om andres barn påvirker det egne barn positivt. Samarbeidet med foreldrene skal være preget av fortrolighet og åpenhet, til beste for alle barns trivsel og utvikling. Skal vi lykkes i arbeidet med et godt sosialt miljø, må voksne jobbe sammen og gjerne på flere arenaer.

Barnehageloven § 1 Formål, 3. ledd

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling, og motarbeide alle former for diskriminering.

Rammeplan

Barnegruppa er ikke en ensartet gruppe, og barn møter barnehagen med ulike forutsetninger. Likeverdige tilbud av god kvalitet krever derfor individuell tilrettelegging og lokal tilpasning. Innholdet skal utformes slik at det kan oppleves meningsfullt for det enkelte barn og gruppen. Omsorgs- og læringsmiljøet skal fremme barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd. Vi må gi barn støtte og utfordringer ut fra egne forutsetninger og bidra til et meningsfullt liv i fellesskap med andre. Personalet har ansvar for at alle barn, uansett funksjonsnivå, alder, kjønn og familiebakgrunn får oppleve at de selv og alle i gruppen er betydningsfulle personer for fellesskapet

Forskrift om miljøretta helsevern i skoler og barnehager: § 12 Psykososiale forhold; Virksomheten skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold.

Barnehagens forutsetninger;

Orkdalsbarnehagene består av 7 barnehager hvorav en er privat. De kommunale barnehagene har fra 3 til 8 avdelinger. Normal gruppestørrelse i alder 3-6 år er 26 barn og 4 ansatte. I aldersgruppen 1-3 år er det 14 barn per gruppe og 4 ansatte. Orkdalsbarnehagene har 2 pedagoger per avdeling. Barnehagene er selvstendige enheter.

En god barndom er viktig for resten av livet.

KVALITETSSIKRING

Personalets kompetanse

Barnegruppens sammensetning

Organisering i delte grupper hver uke

Arbeidsmiljøet i personalgruppen

Opptak, overføring småbarn til storbarn

Egne kommentarer:

SJEKKLISTE

- Barnehagelærertetthet
 - Fagarbeidere vs ufaglærte
 - Videreutdanning
 - Verdigrunnlag
-
- Kulturelt mangfold utover etnisitet og språk
 - Alder, kjønn, barn med spesielle behov
-
- Delte grupper på avdelingen min 2-3 ganger per uke
-
- Medarbeidertilfredshet
 - Sykefravær
-
- Gjennomgang og drøfting i forhold til relasjoner mellom barn. Bør mønster brytes?
 - Bør vurderes fortløpende, men særlig ved hovedopptak og overgang småbarn/storbarn.

2.

Vår pedagogiske plattform, barnehagens grunnmur

Barns medvirkning

Barn har behov for å mestre hverdagen. Gjennom mestring får de en positiv opplevelse av seg selv og tro på egne ferdigheter. Voksnes møte med barn er viktig for danning av selvbylde. Barna har behov for ros og anerkjennelse. Dette styrker mestringskompetansen og selvopplevelsen. Det er voksne som skaper forutsetninger for barns opplevelse av seg selv. Voksnes samspill med barna skal være preget av varme, engasjement og respekt. Dette skaper trygghet og tillit. Voksne skal være sensitive overfor barnas uttrykk og følge opp disse både i barnehagen og hjemme.

«Barns forsøk på å dele sine tanker og opplevelser må sees som både et håpefullt prosjekt og vågestykke.»

BERIT BAE, 1996

BARN HAR RETT TIL MEDVIRKNING i eget liv og egen hverdag. Dette bidrar også til mestring; ha mot til å stå for egne meninger og handlinger. Voksne skal veilede barn i møte med andre, gi dem anerkjennelse for egen væremåte og hjelp til å se hva som er akseptabelt i samspill med andre.

«Det er like farlig for et barn å falle ut av den voksnes tanker som å falle ut av den voksnes armer.»

DONALD WINNICOTT

ET MOTTO MÅ VÆRE at vi vil gjøre hverandre gode, både barn og voksne! Gjennom positiv samhandling får barna en opplevelse av hvem de er, hva de mestrer og hvilken betydning de har i fellesskapet. Dette handler om utvikling av identitet.

BARN ER SOSIALE AKTØRER som bidrar til andre barns læring og trivsel. Derfor blir kvaliteten på relasjonene avgjørende for hver enkelt. Forståelse av sosiale forhold, prosesser og mestring av sosiale ferdigheter krever erfaring og deltagelse i fellesskapet. Det innebærer at personalet må være tett på slik at alle får utviklet sin samspills- og relasjonskompetanse optimalt. Barn lærer å samhandle med andre gjennom opplevelser, utprøvinger og erfaringer. De lærer å reflektere over egne handlinger og væremåter på grunnlag av det de erfarer.

*Barn har behov
for å mestre
hverdagen.*

2.

2.

**Vennskap
skaper både
glede og sorg.**

Vennskap

Vennskap er basert på gjensidig lyst til å være sammen. Når barn har utviklet vennskap, har de valgt hverandre og vennskapet er eksklusivt. Det kan bety at noen ikke blir inkludert. Vennskap skaper både glede og sorg. Selv om det er mange jevnaldrende og kamerater i barnehagen, er det viktig å ta innover seg venners betydning i ung alder. Hva er det som kjennetegner vennskap fremfor bare det å være sammen?

«Hver vennskskapsrelasjon er en unik relasjon med sin unike historie.»

ANNE GREVE, 2007

De personene som inngår i vennskapet har en levde historie sammen. Denne unike, levde historien fører til at de spesielle personene som inngår i vennskskapsrelasjonen utvikler sin egen spesielle forståelse som henspiller til denne levde historien. Derfor vil også mennesker opptre ulikt overfor ulike venner.

VENNSKAP BETYR AT BARN foretrekker hverandre, at det er gjensidighet, uttrykk for likhet og felles interesser. Relasjonen er basert på frivillighet og er et uttrykk for opplevelsen av at det er «akkurat vi» som er sammen. Venner kan ikke uten videre byttes ut. Vennskap etableres gjennom spesifikke verdener av mening som skapes sammen med andre.

Barn utvikler og bruker kommunikasjonsferdigheter i sin samhandling. Disse ferdighetene tar de i bruk både for å inkludere og ekskludere andre i lek. Barn kan uttrykke dette både verbalt og non-verbalt.

LEKEN ER SÅRBAR, og det skal lite til før den oppløses. Barna utvikler ulike strategier for å få tilgang til leken, og bruker vennskskapsrelasjonen både til å få innpass og til å beskytte den mot andre.

I LIKHET MED VOKSNE vil barn ha ulike relasjoner med ulike mennesker. Samværet med kamerater og jevnaldrende representerer sentrale deler av barns utvikling. Det er her barna utvikler bildet av hva og hvem de er. Det er gjennom vennene barna skaper en egen verden blant «likemenn», en verden de har innflytelse over, og som kan utformes på egne premisser.

ANERKJENNELSE UTGJØR en nødvendig forutsetning for all bevissthet om identitetsdannelse, frihet og selvstendighet. Vi er prisgitt andre for å utvikle selvtillit, selvbevissthet og egenverdi. Å erfare kjærlighet og vennskap er nødvendig for at vi skal kunne uttrykke oss, skape tillit til oss selv og kunne delta i fellesskapet. Å inspirere og legge til rette for et godt lekemiljø er av stor betydning. Barn trenger inspirasjon og nye elementer som kan føre leken videre. De trenger også utfordringer som skaper spenning og mestring. www.fantasifantasten.no er en viktig inspirasjonskilde for ansatte.

KVALITETSSIKRING

Delte grupper i lek og aktiviteter

Primærkontaktsystem

Tema/prosjektarbeid

Systematisk arbeid med språk

Relasjonskompetanse

Kartlegging av relasjoner (skjema 1, vedlegg)

Egne kommentarer:

SJEKKLISTE

- Delte grupper min 2-3 ganger per uke
- Rolleavklaring og ansvarsoppgaver for primær er avklart
- Nært og godt samarbeid mellom primærkontakt, barnet og dets foreldre
- Barns medvirkning tas på alvor i det daglige arbeidet og barnehagens planer
- Lek og vennskap er årlige tema
- TRAS observasjoner gjennomføres
- «Alle med»-skjema brukes aktivt
- God relasjon mellom barn
- God relasjon mellom voksne og barn
- Kartlegging av barn - barn-relasjoner; vennskap
- Kartlegging voksen - barn-relasjoner

3.

Foreldresamarbeid

Du er viktigere enn du tror – også for andres barn

**Alle barn
trenger voksne
som bryr seg.**

ALLE BARN TRENGER VOKSNE SOM bryr seg. Du trenger hverken erfaring eller kunnskap for å være den ene betydningsfulle voksne for et barn som strever. Men du trenger raushet til å se bak den utagerende jenta eller den stille, innesluttede gutten. Du trenger mot til å bry deg. Barn som er vanskelige, har det ofte vanskelig. Hvis de blir sett og hjulpet på et tidlig stadium, kan det hindre at problemer utvikler seg. Det er ofte ikke mye som skal til for å utgjøre en forskjell i et sårbart barns liv. Som voksen er det viktig å være bevisst på hvordan du påvirker med hva du sier og gjør. Hvis du snakker positivt om andre, viser omsorg og forståelse, vil du fremme åpenhet og toleranse hos ditt eget barn. Dette kan forhindre at barnet blir med på å stenge andre ute fra leken, selv om de oppfører seg litt annerledes.

NÅR ET BARN IKKE HAR DET BRA, tar vi kontakt med foreldrene. Det er viktig å ha samtale rundt barnas følelser og reaksjonsmønster. Alle barn kan være sårbare i perioder. Sammen kan vi finne ut hva som er årsaken. Det er ikke alltid at barnet skjønner hva det strever med, og de færreste sier fra selv. Voksne, både foreldre og ansatte i barnehagen må tolke det vi ser og hører. Barna er prisgitt de voksne. Voksne som bryr seg er viktige støttespillere for barn.

I SAMARBEIDET MELLOM HJEMMET OG barnehagen er det viktig å skape gode refleksjoner på det som rører seg i det sosiale miljøet. Bursdagsfeiring og barn som skal være med hverandre hjem skaper ofte litt utfordringer i barns miljø.

KVALITETSSIKRING

Foreldremøter med vennskap som tema

Foreldresamtaler med vennskap som tema

Foreldresamarbeid

Temakvelder

ICDP grupper

Kartlegging av relasjoner (Skjema 2, vedlegg)

Kartlegge ansatte - foreldrerelasjoner

Foreldrenettverk

Egne kommentarer:

SJEKKLISTE

- Hver høst
- Voksnes relasjoner til barn og barnas miljø er tema i alle foreldresamtaler

- God daglig kontakt mellom primærkontakt og foreldre
- God kontakt mellom avd.leder og foreldre
- Verdigrunnlag

- Foreldre deltar på temakvelder i regi av barnehagen og/eller Orkdalsbarnehagene
- Temakvelder i ulike aldersgrupper, slik at foreldrenettverk knyttes

- Barnehagen arrangerer årlig foreldregrupper

- Kartlegging av ansatte - foreldre relasjoner

- FAU viktig
- Aktiviteter barn og foreldre sammen i regi av FAU.
- Foreldremøter med utgangspunkt i alder

4.

Tiltak, handlingsplan for barn som trenger hjelp og støtte i det sosiale miljøet

Vi skal hjelpe og støtte barn i deres sosiale miljø.

I barns miljø oppstår det både gode og dårlige relasjoner. Det kan være konflikter, avvisning i lek eller erting.

SINTE, UTFORDRENDE, ELLER BARN MED LITE IMPULSKONTROLL er en del av en lærings- og dannelsesprosessen. Dette er grunner til at barn blir både lei seg, opplever mistriivsel og føler seg ertet eller plaget. Det er opplevelsene av slike hendelser og episoder vi skal være oppmerksomme på og ta på alvor.

SENSITIVE OG OPPMERKSOMME VOKSNE vil kunne se om dette er atferd som gjentar seg mot de samme barna - fra de samme barna. Det er viktig at ansatte har evne og kompetanse til å legge til rette for at de som strever får det bedre, samtidig som vi må hjelpe og støtte de som gjør det vanskelig for andre barn. Vi bør ikke definere barn i barnehagealder som mobber eller mobbeoffer! Vi skal hjelpe og støtte barn i deres sosiale miljø. En viktig målsetting er å hindre at noen utvikler en mobbeatferd.

Hva er mobbing?

«En person er mobbet eller plaget når han eller hun, gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere andre personer. Den som blir utsatt for de negative handlingene, har vanligvis ikke så lett for å forsvare seg og er ofte litt hjelpeløs overfor den eller de som plager ham eller henne». **OLWEUS 1992:17-18**

«Negative handlinger som over tid utføres gjentatte ganger av en eller flere personer og er rettet mot en person som har vanskelig for å forsvare seg mot disse handlingene.»

LARSSON 2003:2-4

Hvem blir mobbet?

Det finnes ingen fasit på hvem som blir mobbet og hvem som slipper unna. Noen er mer sårbare og mottakelige, mens hos andre preller negativ atferd bare av. Mobberne plager ofte dem de får respons fra. De er flinke til å finne såre punkter. Noen er det gøy å mobbe fordi de blir så sinte. Andre blir «tatt» fordi de er flinke. Mobberen kjenner makt ved å se at den andre blir redd. Ofte er mobbeofrene litt engstelige og usikre, og har liten tro på seg selv. Barn som blir utsatt for erting, plaging, utestenging eller krenkende atferd, har ikke ansvaret for det som skjer. Det er alltid de ansattes ansvar å håndtere slike problemer.

Hvem mobber?

Mobberne kan framstå som vennlige i mange sammenhenger, og er helt vanlige barn fra vanlige hjem. For enkelte kan det å gjøre noen til offer gi dem selv en følelse av å være mektig. Noen mobber fordi det er omgangsformen i gjengen, og gjør det uten å tenke over det de gjør. Mobbing er kjennetegnet ved ubalanse i maktforhold. Maktfølelse er noe mange opplever som noe positivt, man er sterk og har kontroll. De som mobber sammen opplever ofte et sterkt fellesskap seg imellom. Det er ansattes ansvar å ivareta det barnet som har utført en negativ handling, inkludere det og hjelpe det inn i fellesskapet.

**I barns miljø
oppstår det både
gode og dårlige
relasjoner.**

4.

Barn trenger voksne som griper inn.

Voksenrollen

Personalet skal i samarbeid med hjemmet utvikle et godt sosialt miljø i barnehagen.

DET INNEBÆRER AT DE ANSATTE må bygge gode relasjoner til alle barna. Voksne som har et godt samspill skaper trygghet og tillit. De klarer å justere seg til barnet, møter dets initiativ, er tilgjengelig og hjelper barnet å forstå det de opplever. Voksne som klarer å skape et godt samspill lytter og legger til rette for gode samtaler.

VOKSNE MÅ VÆRE OBSERVANTE OG SENSITIVE når barn bygger relasjoner. Dette som et forebyggende tiltak mot mobbing. Et godt sosialt barnehagemiljø hindrer at uheldige relasjonsmønstre utvikler seg over tid og kan utvikle seg til mobbing. Barn trenger omsorgspersoner som er i stand til å se og tolke kommunikasjonssignalene deres. Uheldige episoder skjer stort sett der de voksne ikke er. Barn trenger voksne som griper inn, både i barnehagen og i hjemmet.

VI ER ROLLEMODELLER GJENNOM VÅRE HOLDNINGER på godt og vondt. Holdninger går i arv. Det skal være et tett samarbeid mellom barnehage og hjem der holdninger drøftes. Foreldre kan bidra både til å inkludere og ekskludere barn. Dette må være tema på foreldremøter og samtaler som et forebyggende tiltak. Vi må også ta opp uheldige episoder når de skjer.

GJENNOM HOLDNINGSSKAPENDE ARBEID og konkret handling i samarbeid med hjemmene, skal vi skape et trygt, inkluderende og stimulerende miljø som forebygger mobbing. Det er viktig at det legges stor vekt på å bygge gode relasjoner til hvert barn. De trenger varm, sensitiv og stimulerende omsorg fra de ansatte. Trygge relasjoner styrker barns selvbilde, øker trivselen og bidrar til positiv utvikling. Personalet må være støttende tilstede når barna bygger relasjoner. Målet er et trygt og godt psykososialt miljø som forebygger diskriminering og mobbing.

BARN HAR BEHOV FOR Å BLI SETT, HØRT OG BEKREFTET. Måten den voksne svarer og bekrefter på, er avgjørende for hvordan barnet opplever seg selv. Vi skal legge til rette for gode opplevelser, og vise glede over mestring. Barna skal oppleve glede og trivsel sammen med andre i hverdagsaktiviteter, lek og læring. De skal lære å ta vare på seg selv og andre.

PERSONALET MÅ OBSERVERE SAMSPILLET for å kunne støtte opp om barnas utvikling. Ved å se og høre hva som foregår vil de voksne kunne være i forkant av situasjoner. Ved å vise handlingsalternativer lærer barna hensiktsmessige strategier. Dette gjelder hvordan de kan løse konflikter, og hvordan de skal takle å bli ertet, plaget eller utestengt. Det kan for eksempel være å sette en grense hvis noe blir for voldsomt eller ubehagelig. Det kan også være ved å gå unna eller be om hjelp fra en voksen. Barna kan også søke voksenhjelp på vegne av andre. Slik lærer de omsorg for andre.

TILTAK/HANDLINGSPLANER	HVORDAN
TILTAK I FORHOLD TIL BARNA	ALLE TILTAK SKAL DOKUMENTERES
Barnet har mistet en venn	Kartlegging, observasjon og intervju
Barnas sosiale miljø	Kartlegging, observasjon og trivselsmonitoren på DMMH
Inspirere leken	www.fantasifantasten.no
Språk og kommunikasjon	TRAS-skjema og språkgrupper
Lekegrupper	Jfr. delte grupper og kvalitetssikring
Barnesamtaler	Eli Rygg sitt program, egen bok
Tema om vennskap, lage samværsregler	Vennekort, Venner, Dunderly og Hakkebakkeskogen er aktuelle opplegg
Atferdsplaner	Webster-Stratton
Tiltaksplan - prosedyre for oppfølging av barn som opplever mobbing eller mobber andre.	Se i krisepermen
Overflytting mellom avdelinger	Er det behov for å bryte mønster? Bør negative relasjoner brytes? Tenk spesielt på dette ved nytt barnehageår.
TILTAK I FORHOLD TIL PERSONALET	
Gjennomgang av del 1-3 i vennsplanen	Kvalitetssikring
Kartlegge relasjoner mellom voksne og barn, og mellom barn	Skjema for Orkdalsbarnehagene (se vedlegg), evt. fargekoder fra Kari Pape sitt opplegg «Du og jeg og vi to»
Voksnes tilstedeværelse	Stabilitet, tilgjengelighet, tilstedeværelse og engasjement
Verdigrunnlag voksenrollen	Drøfte de voksnes verdier og felles verdigrunnlag. Har noen voksne behov for å bryte mønster?
Veiledning av personalet	Personalsamtaler og faglige drøftinger om utfordringene i miljøet.
TILTAK I FORHOLD TIL FORELDRENE	
Foreldresamtaler	Samtale angående barns vennskap, sosiale miljø, verdier og holdninger viktige tema

Krisepermen har skjema for oppfølging og en konkret liste med tiltak og oppgaver knyttet til arbeidet med et forbedret sosialt miljø hos barna.

ORKDAL KOMMUNE

Planen er utarbeidet av:

RANNVEIG KARLSEN, ÅRLIVOLL BARNEHAGE

MERETHE HUSEBY, GJØLME BARNEHAGE

ELISABETH BAKKEN, RIANMYRA BARNEHAGE

KRISTIN BROHOLM, EVJEN BARNEHAGE

JANUAR 2015